

γιαρένης Ἀθῆν. (παλαιότ.) γιαρέντ'ς Μακεδ. (Ἀρν. Γαλάτ. Ἐρατυρ. Κοζ. κ.ά.) γιαρέντης Θράκ. (Σουφλ. κ.ά.) Μακεδ. γιαρίνης Πόντ. (Νικόπ.) Θηλ. γιαρένισσα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αὐδήμ. Βιζ. Γραβούν. Σαμακόβ. Σκοπ. κ.ά.) Κάρπ. Κῶς Προπ. (Κύζ.) Ρόδ. γιαρέν'σσα Ἰμβρ. Μακεδ. (Χαλκιδ.) γιαρέντ'σσα Μακεδ. (Ἀσσηρ. κ.ά.) γιαρενιά Θήρ. Οὐδ. γιαρένικο Θήρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâra* = φίλοι, σύντροφοι, βοηθοί, ἔρασταί.

Οἱ τύπ. *γιαρέντης* καὶ *γιαρέντης* πιθ. κατ' ἐπίδρασιν τοῦ συγγενοῦς *λεβέντης*.

1) Φίλος, σύντροφος, ἑταῖρος: Θράκ. (Ἀδριανούπ. κ.ά.) Κάρπ. Κρήτ. Μακεδ. (Ἀσσηρ. κ.ά.) Πόντ. (Οἶν. κ.ά.) Ἰ. Ἀσμ.

Βουθαῖτε με, γιαρένης, καὶ τὸ θεριὸ μὲ τρώει
Κάρπ.

Πῆτε μου, καραοκυροὶ καὶ σεῖς γιαρένῆς του,
ἂν εἴν' ὁμπρός, νὰ μήχ-χολιῶ, κι ὀπίσω, ν' ἀλιμένω
Κάρπ. (Ἐλυμπ.) β) Φίλος ποιμένος κατοικῶν εἰς τὴν πόλιν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνταλλάσσει τὰ προϊόντα του Κῶς: "Ολοὶ οἱ πιστικοὶ ἔχουν τοὺς γιαρένους καὶ τίς γιαρένισσές των.

2) Ἐρωμένος Ἀθῆν. (παλαιότ.) Δαρδαν. (Λάμψακ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Αὐδήμ. Βιζ. Ἡρακλίτ. Σαμακόβ. Σκόπ. κ.ά.) Κάρπ. Μακεδ. (Ἀρν. Ἀσσηρ. Χαλκιδ.) Προπ. (Κύζ.): *Ἐγὼ γιαρέν' τὸν εἶχα, δὲν τὸν εἶχα ἄντρα Ἡρακλίτ. Ἡ παππα-διὰ εἶχεν ἕνα να γιαρένη Κύζ. ἢ Ἀσμ.*

Ἐφές ποῦ 'σουν, γιαρένη μου, ποῦ ἦσουν, καλέ μου;
Σαμακόβ.

Ἐσὺ, γιαρένη μου, ποῦ 'ὰ πᾶς; ἐμένα ποῦ μ' ἀφίνεις;
Σκόπ.

Νὰ διῶ κι τοῦ γιαρένη μου, τὸν ἀγαπητικό μου,
σὶ τί δαβέρνα κάθιτι, σὶ τί δμουρφου τραπέζι
Χαλκιδ.

— *Κυπαρισσάκι μου ψηλό, τί στέκεις μαραμένον;*
— *Ἐχασα τοῦ γιαρέντη μου, καὶ ποῦ νὰ τὸν γυρεύουν;*
αὐτόθ.

Κόρη μ' ποῦ 'ν' ὁ καλὸς σου καὶ ὁ γιαρένης σου;
Βιζ.

Σκολᾶ κ' ἐμ' ὁ λεβέντης μου, | ὁ ρήγας κι ὁ γιαρέντης μου
Κάρπ.

Μωρὴ στραβοκορομηλιά 'ς τὴν ἀμπολὴ γερμένη,
θέλεις καὶ σὺ ἀγαπητικό, θέλεις καὶ σὺ γιαρένη;
Ἀθῆν. (παλαιότ.)

Δὲν ἔχει μάννα νὰ τὸν διῇ, ἀδέρφι νὰ τὸν κλάψη,
μόν' ἔχει τρεῖς γιαρένισσες καὶ τρεῖς γιαρενοπούλες
αὐτόθ. 3) Θωπευτικῶς, οἰοσδήποτε ὥραϊος καὶ ρωμαλέος ἄνθρωπος Θεσσ. (Ἀνατ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σουφλ.) Ἰμβρ. Κάρπ. Μακεδ. (Κοζ. Πελεκᾶν.): *"Ολον ζημίς εἶχαμι, γιαρέντη μ', αὐτὴν τ' χρουνιά Κοζ. Τὸν γλέπου γουτζιάμ γιαρέντ'ς, ἄκρα κι ἄκρα 'ς τ' γόχ' κατὰ τὰ παραθύρια αὐτόθ. ἢ Παροιμ.*

Τί τοῦ λείπει τοῦ γιαρένη; Μόν' ἡ φούντα τὸν μαραίνει
(ἐπὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀποκτήσῃ ἢ τοῦ φέροντος πρᾶγμα ἀνάρμοστον εἰς τὴν κοινωνικὴν του θέσιν) Θράκ. ἢ Ἀσμ.

Κ' ἕνας γιαρένδης 'ποὺ κουντὰ μούν' τραγουδάει κι λέει
Ἀνατ.

Μιὰ κόρη, μιὰ γιαρέν'σσα, μι' ἀρχονδουθυγατέρα
μιτάξιν ἱκαλάμιζι, σύρμα τοῦ μασουρίζει

Ἰμβρ. Συνών. *ἄγγελος Β2, ἄντρας 2, ἀσίκης 2β, λεβέντης, λεβεντιά, λεβεντουριά, ντεληκανής, ὁμορφονιός, παλληκάρι,*

παλληκᾶρος. β) Ὁ κατὰ παράδοξον τρόπον φερόμενος, ὁ ἄστατος καὶ ἐλαφρῶς ἀσύνετος, ὁ παράτολμος Θήρ. Συνών. *ἀντάλλαγος, ἄστατος, τρελλάκας, τρελλοπαντιέρα. Ἀντίθ. γκράς, μπεσαλής. γ)* Γυναικομανὴς Προπ. (Μαρμαρ.) Συνών. *γυναικάκας, γυναικᾶς, κοριτσάκας, ποδόγυρος.*

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τύπ. *Γιαρένης Ἀθῆν. Εὐβ. (Ψαχν.) Θεσσ. (Βόλ.) Μακεδ. (Βέρ. Ἐδεσσ. Νεάπ. Νικήτ.) Πελοπ. (Ξυλόκ. Χώρ.), Γιαρέντης Ἀθῆν. Θεσσ. (Βόλ.) Πελοπ. (Ἀργ.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τύπ. *Γιαρέν Θεσσ. (Πήλ.)**

γιαρενοπούλα ἢ, Προπ. (Μαρμαρ.) *γιαρενοπούλα* Θράκ. (Ἀδριανούπ. κ.ά.) Μακεδ. (Ἀσσηρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γιαρένης*, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. *γιαρέντης*, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. - *πούλα*, διὰ τὴν ὅπ. βλ. - *πουλλάος*.

1) Θωπευτικῶς, νεᾶνις φίλη ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Δὲν ἔχει μάννα νὰ τὸν διῇ, ἀδέρφι νὰ τὸν κλάψη,
μόν' ἔχει τρεῖς γιαρένισσες καὶ τρεῖς γιαρενοπούλες
Ἀδριανούπ. Ἀσσηρ. β) Ἐρωμένη Θράκ. (Ἀδριανούπ.): Ἀσμ.
Δὲν κι ἀγαπούσα μιὰ μικρή, | γεῖά σ', γιαρενοπούλα
μ', γεῖά σ'.

2) Νεᾶνις ὥραία καὶ εὖσωμος Προπ. (Μαρμαρ.): Ἀσμ.

Νὰ δὴν-ε τραγουδήσουμε αὐτὴ τὴ νυφοπούλα,
τὴ νύφη μας τὴ δαπεινὴ καὶ τὴ γιαρενοπούλα
Συνών. *λεβεντοκόρη, λεβεντονιά, λεβεντοπούλα.*

γιαρὲς ὁ, Εὐβ. (Ἀκρ.) Θράκ. (Κομοτ. κ.ά.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) — Ν. Ἐστ. 25 (1939), 856 κ.ά. *γιάρ' Κύπρ. γιάριμι* Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = φίλος, σύντροφος, βοηθός, ἔραστής, ἔρωμένος. Ἡ κατάλ. πιθαν. κατὰ τὸ σχετικὸν οὗς. *ἀμάνες*.

Εἶδος ἄσματος Τουρκικῆς τεχνοτροπίας καὶ μελωδίας εἰς τὸ ὅποιον παρεμβάλλεται συχνὰ ἡ φρ. *γιαρέμ - γιάριμι - γιάριμι - γιάρ' ἀμάν* ἐνθ' ἄν.: *Πῆρι ἕνα γιαρὲ π' δὲ σώνεται* Ἀκρ. ἢ Ἀσμ.

Καὶ ἄς τὰ τραγουδήσουμε κι τὰ ξινιτιμένα-γιάριμι,
τὰ λιρουμένα, τ' ἄπλυτα, τὰ θαλασσοβριμένα-πάριμι
Σκῦρ.

Γιάρ' ἀμάν, ἀμάνο σου | κι ὁ νοῦς μ' ἐν' οὐλὸς πάνω σου
Κύπρ. ἢ Ποίημ.

"Οταν θὰ προσανάρουμε | τὸν ἀμανέ μας, τὸ γιαρέ μας
Ν. Ἐστ., ἐνθ' ἄν.

γιάρι τό, (I) ἀμάρτ. *γιάρ' Πόντ. (Κοτύωρ.)*

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = φίλος, σύντροφος.

Ἀγαπητὸν πρόσωπον.

γιάρι τό, (II) ἀμάρτ. *γιάριν* Λυκ. (Λιβύσσ.) *γιάρ' Θράκ. (Ἐπιβάτ. Κεσάν. Σηλυβρ. Σουφλ. Τσακίλ.)*

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = κρημνός, ἄβυσσος.

Κρημνός, ἀπότομος κατωφέρεια βουνοῦ, χειμάρρου, ὕχθης ποταμοῦ, ἀκτῆς θαλάσσης ἐνθ' ἄν.: *Ἐκεῖ ποὺ κοιμούδανε, τὸ κάρρο ἦταν ἔτοιμο 'ς τὸ γιάρ' Σηλυβρ.*

γιαρίζω Θράκ. (Μάδυτ.κ.ά.) Μεγαρ.Πελοπ. (Σουδεν.) *γιαρίζον* Εὐβ. (Ἀκρ. Ψαχν. κ.ά.) Σάμ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἀμτβ., ἐπὶ τετραπόδων ζώων, ἀλλάσσω τρίχωμα κατὰ

τὴν ἄνοιξιν (σημεῖον παχύνσεως) καὶ ἀποκτῶ ἄλλο λεῖον καὶ στυλινὸν ἐνθ' ἄν.: Μόλις ἔφαί λ'γάξ' χουρταστ'κά, ἀρχ'σι νὰ γιαρίζη "Ακρ. Τὰ πουλάρια γιαρίσαν Σουδεν.

γιαρίμπωμαν τό, Πόντ. (Σταυρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *γιαριμπώνω*.

Τὸ ἀπλανές τοῦ βλέμματος, συνήθως ἀνθρώπου καταληφθέντος ὑπὸ ὑπνηλίας.

γιαριμπώνω Πόντ. (Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

1) Προσδίδω ἔκφρασιν ὑγρότητος, χαυνότητος εἰς τὸ βλέμμα ἐνθ' ἄν.: *Ἐγιαρίμπωσαν τ' ὀμμάτῃ τ' καὶ τερεῖ* (= κοιτάζει). 2) Καταλαμβάνομαι ἀπὸ νύσταν, γλῶσσας: *Ἐνύσταξεν, τ' ὀμμάτῃ τ' ἐγιαρίμπωσαν*.

γιαρίσι τό, Ἰων. (Βουρλ.) Σίφν. *γιαρίσ'* Θράκ. (Μάδυτ.) *ιαρίσι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yaris* = ἄγών.

1) Ἀμιλλα, συναγωνισμὸς Θράκ. (Μάδυτ.) Ἰων. (Βουρλ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Κάνουν ἓνα ἱαρίσι ὅλοι μαζί καὶ τελειώσου do* (ἐνν. οἱ ἐργάζονται τὸ ἔργον των) Ἀπύρανθ. *Πιάνω γιαρίσι* (= ἀμιλλῶμαι, συναγωνίζομαι) Βουρλ. 2) Ἐρις Σίφν.

γιαρίσμα τό, Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.) Μεγαρ. Πελοπ. (Σουδεν.) *γιαρ'σμα*.

Ἐκ τοῦ ρ. *γιαρίζω*.

Ἐπὶ τετραπόδων ζώων, ἡ κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἀλλαγὴ τριχώματος.

γιαρμᾶς ὁ, σύνθηθ. *γιαρμᾶ* ἡ, Πόντ. ("Οφ. Τραπ. κ.ά.) *γιαρμᾶς* Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yarma* = σχιστός.

1) Χαραγὴ ἐπὶ τῆς θύρας ἢ τῆς ὀροφῆς Κρήτ. (Χαν. κ.ά.) 2) Ξύλον προερχόμενον δι' ἀποσχίσεως ἐκ κορμοῦ δένδρου Κρήτ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Οἶν. "Οφ. Τραπ.) Σύμ. β) Σανίς εὐκολόσχιστος Θράκ. (Μάδυτ.) γ) Ξυλάριον τιθέμενον κατακορύφως εἰς χαρταετόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ τοποθετεῖται τεμαχισμένον τμήμα καλάμου κεκαμμένον εἰς ἡμικύκλιον Σῦρ. 3) Εἶδος ροδακίνου, τοῦ ὁποῦ ὁ πυρὴν σχίζεται εὐκόλως εἰς δύο σύνθηθ.: *Ἐφεραν πολλοὺς γιαρμᾶδες 'ς τὴν ἀγορὰ Ἀθῆν. Δὲ βρῆκα καλοὺς γιαρμᾶδες γιὰ νὰ κάνω γλυκὸ αὐτόθ.* Ἰμεῖς τώρα βάνουμε ὅλον γιαρμᾶδιν (βάνουμε = φυτεύουμε) Μακεδ. (Βέρ.) 4) Σιτηρά, ὡς ἀραβόσιτος, κριθή, ρόβη κ.ά., χονδραλεσμένα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφή ζώων, ὡς μικρῶν ὀρνίθων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, χοίρων Θεσσ. (Βρύς. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Θράκ. (Καβακλ. Μέτρ. Σκοπ. Τσακίλ.) Λῆμν. Μακεδ. (Ἀλιστράτ. Βέρ. Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Νάουσ. κ.ά.): *Τὸ 'καμες γιαρμᾶ τ' ἀλεύρι μ' Μέτρ. Τοῦ καλαμπού' τοῦ κόφτουμι γιαρμᾶ, γιὰ νὰ τοῦ τρώω καλὺτ'ια τὰ πρόβατα Δασοχώρ.*

γιαρντίμι τό, Εὐβ. (Κάρυστ. Μετόχ.) Κῶς (Καρδάμ.) *γιαρντίμι* Ἀνδρ. Θήρ. Ἰων. (Βουρλ.) Κρήτ. Μύκ. Νάξ. (Τρίποδ. κ.ά.) Πελοπ. (Μάν.) Σκῦρ. Σῦρ. *γιαρντίμ'* Εὐβ. (Μετόχ. Στρόπον. Ψαχν.) Μακεδ. (Ρουμλ.) *γιαρντίμ'* Θράκ. (Ἀδριανούπ. Καλαμ. Μάδυτ. κ.ά.) Ἰμβρ. Λέσβ. (Πάμφιλ. κ.ά.) Σάμ. (Κουμαδαρ. Μαρθόκ. Παλαιόκαστρ.) *ιαρντίμι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *γιαρντίμιν* Πόντ. (Κερασ.) *γιαρντίμ'* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) *γιαρντίμι* Μεγίστ. κ.ά. *γιαρντούμ'* Ἀδραμ. *γιαρντούμ'* Θράκ. (Ἀμόρ.) *γερντίμ'* Πόντ. (Ἀντρέαντ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yardim* = βοήθεια.

Συνδρομή, βοήθεια ἐνθ' ἄν.: *Θὰ βοηθῶ τὴ θυγατέρα μ', γιατί' ἔχει μικρὸ παιδί τσαὶ θέλει γιαρντίμι Σκῦρ. Ἐλᾶτε νὰ μᾶς κάμετε γιαρντίμι (= νὰ μᾶς βοηθήσετε) Κῶς Κάμ'τε τ' λ'γάξ' γιαρντίμ', πού εἶναι φτωχὸς Μετόχ. Ἐλα νὰ μὴ κἀν'ς κουμμάτ' γιαρντίμ' Πάμφιλ. Κάνε τον γιαρντίμι Σῦρ. Ἰαρντίμι, βρὲ παιδιά! Κάμετε ἱαρντίμι, νὰ βγατίσωμε (= νὰ τελειώσωμε γρηγορώτερα) Ἀπύρανθ. Τοῦ δ'ωσ' ἓνα γιαρντίμ' καὶ τὸ βγάναν τὸ ἀμάξ' πού 'χε κολλήσ' 'ς τ' λάσπ' Ψαχν. Εὐτάγω γιαρντίμ' (= βοηθῶ τινὰ διὰ τῶν χειρῶν πρὸς συντέλεσιν ἔργου) Τραπ. Χαλδ.*

γιαρντιμτζής ὁ, ἐνιχ. *γιαρντιμτζής* Θράκ. (Καλαμ. Μάδυτ. κ.ά.) Ἰμβρ. Σάμ. (Κουμαδαρ. Μαρθόκ.) *γιαρντιμτζής* Μύκ. *γιαρντιμτζής* Μεγίστ. *γιαρντουμτζής* Ἀδραμ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yardimci* = βοηθός. Διὰ τὸν τύπ. *γιαρντιμτζής* βλ. Σ. Μάνεση, Τροπὴ τῶν συμφώνων *τ σ* καὶ *τ ζ* εἰς *σ* καὶ *ζ*, Λεξικογρ. Δελτ. 10 (1964-65), 97-179.

Βοηθός, ἐπίκουρος: *Ἄ μῶρθουν οἱ γιαρντιμτζήδιν, θὰ γλυτώσω Κουμαδαρ.*

γιαροκόφτομαι ἀμάρτ. *γιαροκόφτομαι* Πόντ. (Σταυρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιαρί (II)* καὶ τοῦ ρ. *κόφτομαι*, διὰ τὸ ὅπ. βλ. *κόφτω*.

Ἐφίσταμαι καθίζησιν, κατακρημνίζομαι: *Ἐγιαροκόφτεν τὸ χωράφ' κ' ἐκατήβεν ἀφκά* (= ἔπαθε καθίζησιν τὸ χωράφι, ἀπεκόπη καὶ ἐκύλησε κάτω).

γιαρόπουλο τό, ἀμάρτ. *γιαρόπον* Πόντ.

Ἰποκορ. τοῦ οὐσ. *γιαρί* διὰ τῆς καταλ. *-πουλο*. Ὡπευτικ., ἀγαπητὸν πρόσωπον.

γιάρος ὁ, (I) Κέρκ. (Αὐχίον. Καρουσ. Περούλ.)—Α. Μηλιαρ. 332 Μ. Στεφανίδ., Ὁρολογ. δημῶδ., 11 Δ. Καββάδ., Βοταν. Φυτολ. Λεξ. 575.

Ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. οὐσ. *ἱαρον*.

1) Τὸ φυτὸν Ἀρίσαρον τὸ κοινὸν (*Arisarum vulgare*), τῆς οἰκογ. τῶν Ἀροιδῶν (*Araceae*)—Δ. Καββάδ. ἐνθ' ἄν. 2) Τὸ φυτὸν Ἀρον τὸ ἰταλικὸν (*Arum italicum*) ἐπίσης τῆς οἰκογ. τῶν Ἀροιδῶν (*Araceae*) Κέρκ.—Δ. Καββάδ. ἐνθ' ἄν. Συνών. *δρακόντι, δρακοντιά, καπασού-ρεα, κατσοῦλας, φιδόχορτο*. β) Τὸ ἀνθοφόρον στέλεχος καὶ κατόπιν ἡ ταξικαρπία σπάδιξ τοῦ ἄρου (Αὐχίον. Καρουσ. Περούλ.).

γιάρος ὁ, (II) Κρήτ. (Ἀχεντρ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἀγρὸς καλλιεργηθεὶς διὰ πρώτην φορὰν. β) Ἀγρὸς καλλιεργηθεὶς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. γ) Ἡ πρώτη ἄρσις τοῦ ἀγροῦ: *Ἡκαμα δὰ τὸ γιάρο καὶ παραῖστερα θεωροῦμε*.

γιάσα ἐπιφών. Κύθν. Προπ. (Μαρχαρ.) Σύμ.—Α. Παπαδιαμ., Πεντάρφ. 33. *γιασά* Θράκ. (Ἑλληνοχώρ.) Μακεδ. (Βέρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yasas* = εὖγε, μπράβο, ζήτω.

Ἀναφωνεῖται ὑπὸ τῶν ναυτικῶν κατὰ τὴν καθέλκυσιν πλοίου ἢ κατὰ τὴν ἀνέλκυσιν τῶν δικτύων τράτας πρὸς συντονισμόν τῆς ὁμαδικῆς προσπάθειας ἐνθ' ἄν.: *Ἐ, γιάσα! Κύθν. Γιάσα, γιαλέσα! Σύμ. Οἱ ναῦται, οἱ ναυπηγοὶ καὶ*

